

Soạn bài: Lựa chọn trật tự từ trong câu

Soạn bài: Lựa chọn trật tự từ trong câu

I. Nhận xét chung

Câu 1: Có thể thay đổi câu in đậm theo các cách sau:

- Cai lệ gõ đầu roi xuống đất, thét bằng giọng khàn khàn của người hút nhiều xái cũ.
- Cai lệ thét bằng giọng khàn khàn của một người hút nhiều xái cũ, gõ đầu roi xuống đất.
- Gõ đầu roi xuống đất, bằng giọng khàn khàn của một người hút nhiều xái cũ, cai lệ thét.
- Bằng giọng khàn khàn của một người hút nhiều xái cũ, cai lệ gõ đầu roi xuống đất, thét.
- Bằng giọng khàn khàn của một người hút nhiều xái cũ, gõ đầu roi xuống đất, cai lệ thét.
- Thét bằng giọng khàn khàn của một người hút nhiều xái cũ, cai lệ gõ đầu roi xuống đất.

Câu 2: Tác giả chọn trật tự từ như câu trên là để đảm bảo sự liên kết với các câu trước và sau câu đó. Đồng thời cách sắp xếp như vậy cũng có tác dụng nhấn mạnh sự hung hãn của nhân vật tên cai lệ.

Câu 3: Có thể rút ra nhận xét: mỗi trật tự từ sẽ cho một hiệu quả biểu đạt ý khác nhau.

II. Một số tác dụng của sự lựa chọn, sắp xếp trật tự từ

Câu 1: Trật tự từ trong những bộ phận in đậm dưới đây thể hiện điều gì?

- Trong ví dụ a, trật tự từ trong cả hai phần in đậm đều thể hiện thứ tự trước sau của các hành động.
- Trong ví dụ b, trật tự từ trong phần in đậm thứ nhất thể hiện thứ bậc cao thấp của các nhân vật (cũng có thể trật tự ấy thể hiện thứ tự xuất hiện của các nhân vật). Còn trong cụm từ in đậm còn lại, trật tự từ tương ứng với cụm từ đứng trước đó, tương ứng với những vận dụng mà các nhân vật, trước đó mạng theo

(cai lệ mang roi, người nhà lí trưởng mang thước và dây thừng).

Câu 2: Trong những cách đã cho, cách (a) gợi âm hưởng, tiết tấu, nhịp điệu hay hơn, và nhấn mạnh ý nghĩa của tre hơn.

Câu 3: Việc lựa chọn trật tự từ trong câu không làm thay đổi ý nghĩa cơ bản của câu. Nó có tác dụng đem lại cho câu một ý nghĩa bổ sung nào đó, như:

- Thể hiện thứ tự nhất định của sự vật, hiện tượng, hoạt động.
- Nhấn mạnh hình ảnh, đặc điểm của sự vật, hiện tượng.
- Có tác dụng liên kết với các câu khác trong văn bản.
- Trật tự từ đảm bảo sự hài hoà về ngữ âm và lời nói.

III. Luyện tập

Giải thích lí do sắp xếp trật tự từ trong những bộ phận câu và câu in đậm dưới đây:

a. Trật tự từ được sắp xếp theo thứ tự xuất hiện của các vị anh hùng trong lịch sử

b.

- Cụm từ *Đẹp vô cùng* được đặt lên trước hô ngữ *Tổ quốc ta* ơi để nhằm nhấn mạnh niềm vui trước sự rạng ngời, tươi đẹp của non sông sau ngày giải phóng.
- Trong khi đó, từ *hò ô* được đảo lên trước *tiếng hát* để hiệp vần với từ *sông Lô* trước đó nhằm tạo ra âm hưởng kéo dài, gợi ra sự mê mông của sông nước. Đồng thời cũng giúp cho từ *tiếng hát* hiệp vần với câu thơ trước (*ngào ngạt*). Trật tự từ được sắp xếp như vậy là nhằm đảm bảo sự hài hoà về âm điệu cho thơ.

c. Cụm từ *Mật thám và đội con gái* được nhà văn Nguyễn Công Hoan xếp lên đầu hai vế của câu in đậm là để cho nó tương ứng với trình tự xuất hiện của những từ này ở câu trên.